

Samspel med jämnåriga

ANNA ÅS & HELENA WANDIN

WEBBINARIUM, NKA 210203

peer

En person i samma **ålder** eller som har samma **sociala position** eller samma **förmågor** som andra i en grupp.

Samspel med kamrater

Generellt: viktigt för

Välbefinnande

Utveckling av sociala färdigheter

Kognition och språk

Personer med funktionsnedsättning: viktigt för föräldrar och personerna själva

Samspel för barn med funktionsnedsättning

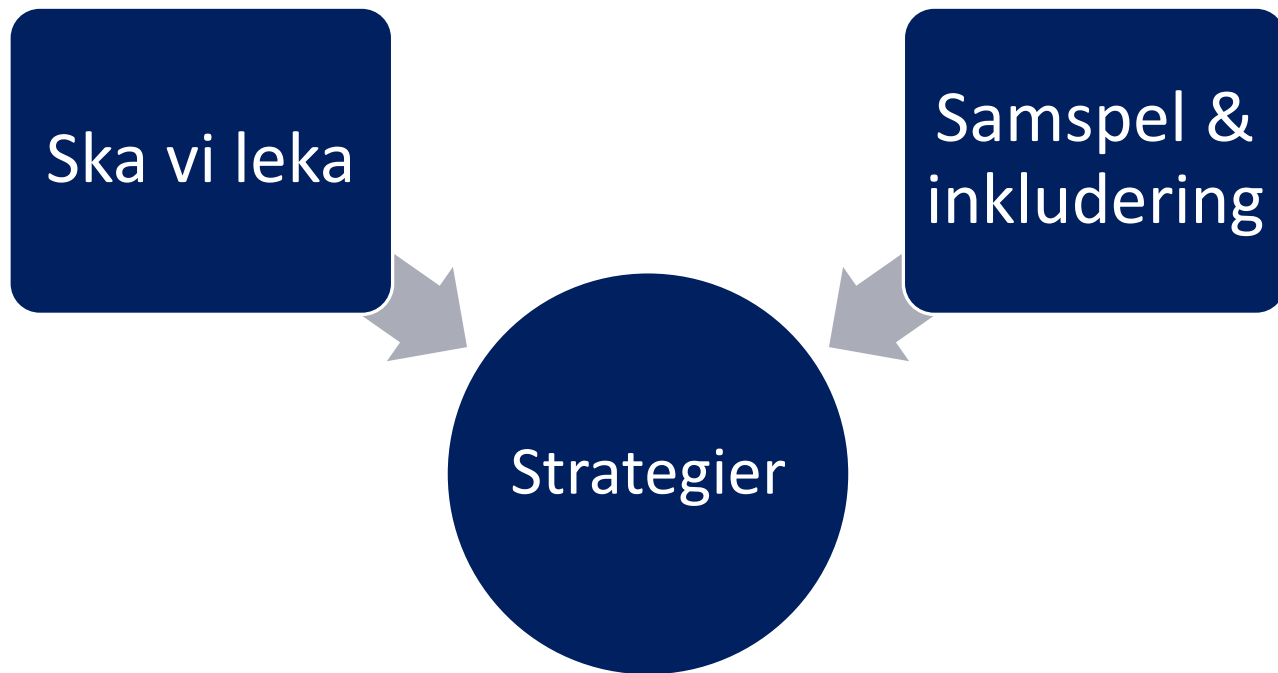
Samspelar mindre ofta med kamrater

Samspel är komplext

Det går att påverka

Webbinariet

Ska vi leka?

ETT METODMATERIAL

Ska vi leka?

Att underlätta samspel mellan barn med rörelsehinder och deras jämnåriga i förskola och skola.

Helena Wandin
Anna Ås

Kartläggning

Barnet /individen

Kamrater

Vuxna/stödpersoner

Aktiviteten

Miljön

Bokens upplägg

Bakgrund

- Olika faktorer som kan spela in

Interventionsprocessen

- Kartläggningsformulär
- Exempel

Åtgärder

- Några exempel för inspiration

Checklista

Interventionsprocessen

Tre delar

- Observationsdel
- Analysdel
- Åtgärdsdel

Navn på barnet	Observerare	Tid	Datum	
Aktivitet	Kamrater	Vuxna	Samspel med kamrater som barnet startar	
				Samspel med vuxna som vuxen startar
Måls	Observerade initiativ från barnet		från kamrat	
Övrigt	Samspel med vuxna som barnet startar		som vuxen startar	

Aktivitet	Eleven	Kamrater	Vuxna	Miljön
Underlättande faktorer	Underlättande faktorer	Underlättande faktorer	Underlättande faktorer	Underlättande faktorer
Hinder	Hinder	Hinder	Hinder	Hinder

M 1	Datum f. rupppl. lösnig
tg. efter + + + + + +	
Idealsituation f. rj. löst. adigt samspel mellan barnen Aktivitet: Eleven: Kamrater: Miljö:	

Observationsdel

Allmän beskrivning av situationen, initiativ, svar, obesvarade initiativ

Syfte: få överblick över vilka situationer som ger flest/minst antal samspelstillfällen

Syfte: att observatören får underlag till analysdelen

Observationsprotokoll

Namn på barnet	Observatör	Tid	Datum	
Aktivitet			Samspel med kamrater som barnet startar som kamrat startar	
Kamrater				
Vuxna			Obesvarade initiativ från barnet från kamrat	
Miljö				
Övrigt			Samspel med vuxna som barnet startar som vuxen startar	

Analysdel

Underlättande/hindrande faktorer vad gäller

- Aktiviteten
- Elevens färdigheter
- Kamratgruppen
- Vuxna
- Miljön

Syfte - grund för åtgärder, kompetenshöjning

Analysdel

Aktivitet	Eleven	Kamrater	Vuxna	Miljön
Underlättande faktorer	Underlättande faktorer	Underlättande faktorer	Underlättande faktorer	Underlättande faktorer
Hinder	Hinder	Hinder	Hinder	Hinder

Åtgärdsdel

Förslag på åtgärder

Idealsituation för samspel mellan eleverna utan vuxna

Åtgärdsdel

Mål

Datum för uppföljning

Åtgärder

*

*

*

*

*

*

Idealsituation för självständigt samspel mellan barnen

Aktivitet:

Eleven:

Kamrater:

Miljön

Barn med flerfunktionsnedsättning – samspel och inkludering

RAPPORT FRÅN ETT SAMVERKANSPROJEKT

Nina Klang, Eva Göthberg, Maria Sild, Helena Wandin & Jenny Wilder

Mål

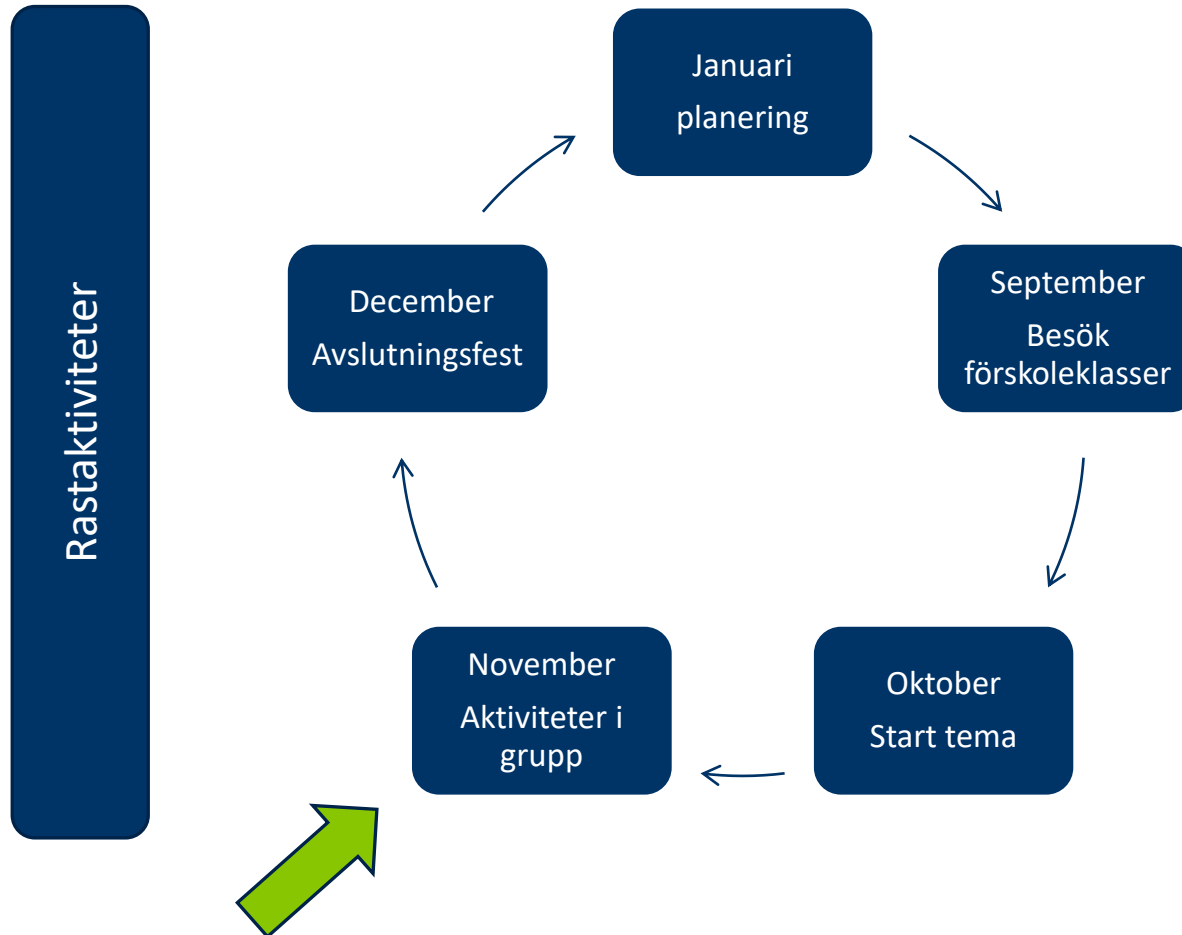
Eleverna i träningskolan är en **självklar del** på skolan

Finns naturliga **möten** mellan elever i en träningskoleklass och eleverna i grundskolan

Veta mer om **hindrande** och **underlättande faktorer** i samspelet mellan elever med flerfunktionsnedsättning och elever utan funktionsnedsättning

Årsplanering

Metoder

Videoobservationer

Intervjuer - lärare träningskolan, förskoleklassen

Intervjuer - förskoleelever

Videobeskrivningar

Olika
mellan
aktiviteter

Samspelstillfällen

Förekom

Obesvarade initiativ

Flest
enskilda =
svaga
signaler

Kommunikationsätt
(enskilda/kombinerade
beteenden)

Flest
formella

Typ av situationer
(Formella/informella
utbyten)

Inspirerad av Nijs, Vlakamp & Maes (2016)

Intervjuer lärare

- Hindrar:
högt tempo, tråkig aktivitet, hjälpmedel saknades
- Underlättar:
rolig aktivitet, de håller på ganska länge med samma sak
- Betydelse för förskolebarnen:
De kände sig utvalda, fick vuxenkontakt, relation som varade, självkänslan ökade

Intervjuer med förskolebarn

Läste av engagemang/glädje

Uppmärksammade deltagande i aktivitet

Positivt att delta

Uppskattade aktiviteterna

Några tankar efter projektet

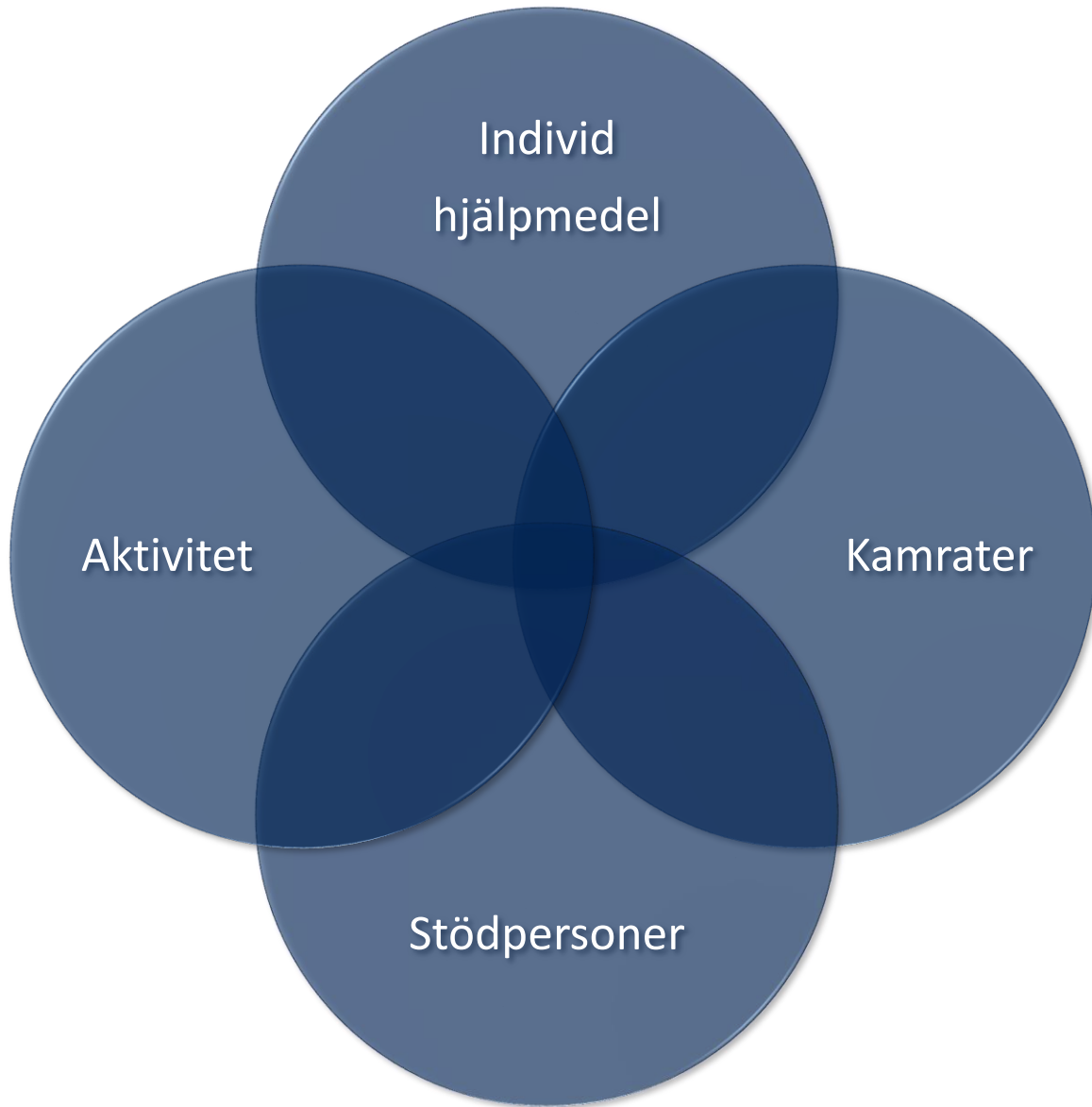

- Planering → tillfällen → interaktion
- Givande för förskolebarnen
- Individuell anpassning i ännu högre grad
- Lära ut att och hur eleverna uttrycker sig

Hur kan vi
underlätta?

Individ

- Engagemang
  - Intresse
  - Förståelse
  - Påverka
  - Kommunikation
- Erfarenheter
- Påkalla uppmärksamhet, ta initiativ

Hjälpmedel - AKK

- Röst
- Interaktion inbyggd i AKK
- Anpassat till samspel

Kamrater

Gruppen

Värdegrund

Attityder

Kamrater

Kunskap

Lära känna varandra

Tempo - titta – vänta

Ge underlättande tips

Backa som vuxen

Stödpersoner

Närvaro

Agerande

- Uppmärksamma samspel
- Stötta kommunikation
- Ge idéer

Arrangera

Fokusera

Aktivitet

Idealsituation – förekommande aktiviteter

Engagerande för alla

Regellekar

Strukturerade lekar med fantasiutrymme

Tack!

Helena.wandin@regionjh.se

Anna.as@akademiska.se

Exempel mål

---

1 = nuläge

3 = mål

5 = mycket över förväntan

Mer aktiv med personer R inte känner så väl: GAS

---

1. Andra är intresserade när föräldrarna pratar med R
2. Andra vänder sig direkt till R och pratar med henne
3. Ett samspel med ngn hon inte känner så väl under en vecka
4. Ett samspel med ngn hon inte känner så väl under en vecka med några färdiga fraser
5. Ett samspel med någon hon inte känner så väl med några spontana turer

Exempel strategier

Information till andra

Hjälp andra att uppmärksamma och tolka hennes signaler

Ta med stol så att R kan sitta med de andra barnen på golvet

”Minneslåda” med grejer att visa och kort beskrivning som samtalsämne

Kartor på datorn med ett ämne i mitten och enkla fraser runtom

”Vi har en pojke som är gravt rörelsehindrad och vi har bara ögonkontakt och vi ser i ögonen hur han mår. Och så har vi en flicka med Down syndrom som tycker mycket om den här pojken. När han måste vila händer det ofta att hon går och lägger sig bredvid honom och håller om honom. Då kan man se att han njuter. Han är lycklig i ansiktet. Han ler och mår bra och försöker ta tag i någon del av henne. Ofta fastnar han i hennes hår. Och hon förstår på något vis att han inte kan visa det här på något annat vis utan lägger sitt huvud emot honom så att det inte ska göra ont. Hon är följsam i rörelsen. Det här mår bägge två bra av. Och när vi frågar henne vad hon tycker om hos honom säger hon: Han har så vackra ögon”

Avkortat citat ur ”En gåtfull verklighet” av Ragnar Furenhed

- Brock, M. E., & Huber, H. B. (2017). Are peer support arrangements an evidence-based practice? A systematic review. *The Journal of Special Education, 51*(3), 150-163.
- Carter, E. W. (2018). Supporting the social lives of secondary students with severe disabilities: Considerations for effective intervention. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders, 26*(1), 52-61.
- Hartup, W. W. (2009). Critical issues and theoretical viewpoints. *Handbook of peer interactions, relationships, and groups, 3-19.*
- Hostyn, I., & Maes, B. (2009, Dec). Interaction between persons with profound intellectual and multiple disabilities and their partners: a literature review. *Journal of Intellectual and Developmental Disabilities, 34*(4), 296-312.
- Leigers, K., Kleinert, H. L., & Carter, E. W. (2017). "I Never Truly Thought About Them Having Friends" Equipping Schools to Foster Peer Relationships. *Rural Special Education Quarterly, 36*(2), 73-83.
- Nijs, S., & Maes, B. (2014). Social peer interactions in persons with profound intellectual and multiple disabilities: A literature review. *Education and Training in Autism and Developmental Disabilities, 49*(1), 153-165.
- Nijs, S., Vlaskamp, C., & Maes, B. (2016). Children with PIMD in interaction with peers with PIMD or siblings. *Journal of Intellectual Disability Research, 60*(1), 28-42.
- Nijs, S., Vlaskamp, C., & Maes, B. (2018). Promoting Social Scaffolding Behaviors in Staff Members and Peer-Directed Behaviors Among Persons With Profound Intellectual and Multiple Disabilities: An Intervention Study: Promoting Peer Interactions Among Persons With PIMD. *Journal of policy and practice in intellectual disabilities, 15*(2), 124-135.